

Az intenzív osztályok túlterheltsége miatt kevesebb szervátültetést végeztek tavaly

Szívtranszplantációs műtétet végeznek Budapesten 2018. március 3-án

Nem mindenben utánozta a kormány a laboratóriumnak tekintett Ausztriát, ahol az egészségügyi ellátás nem teljesen állt le a járvány alatt. Az intenzív ellátásra épülő szervátültetések száma Ausztriában érdemben nem csökkent, miközben itthon negyedével kevesebb beavatkozást végeztek el.

Miközben Magyarországon több mint 27 százalékkal [csökkent a szervátültetések száma](#) tavaly, addig Ausztriában csupán hétszázalékos [volt a visszaesés](#). Pedig mindkét ország közel azonos nagyságú és lakosságszámú, sőt abban is hasonlítanak, hogy Magyarországon és Ausztriában is négy transzplantációs centrum működik.

A szervátültetések számának alakulása Ausztriában (db)

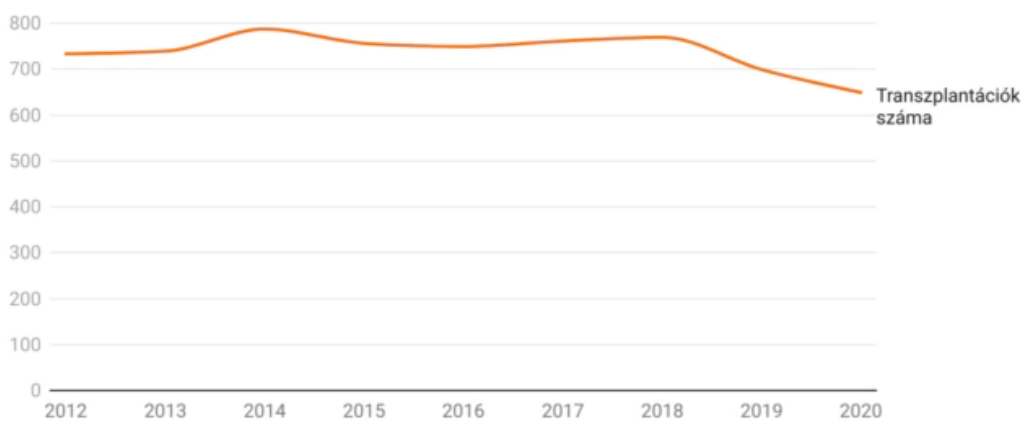

Chart: Szabad Európa • Source: Eurotransplant • Created with Datawrapper

Szabad Európa ()

„Egész Európában óriási különbségek voltak a műtétek számában az elmúlt években” – mondta a Szabad Európának dr. Langer Róbert, az Európai Vesetranszplantációs Társaság (EKITA) elnöke. Az Ausztriában élő és dolgozó orvos szerint az állami statisztikák is csalókák lehetnek, hiszen egy országon belül is nagyok voltak a különbségek az egyes klinikai centrumok között.

Országon belül is nagyok voltak a különbségek

„Miközben Dél-Olaszországban 2020 tavaszán bezártak azok a klinikai centrumok, ahol szervátültetést hajtanak végre, Észak-Olaszországban ezzel ellentétes döntés született. Hiába érintette sokkal drasztikusabban az észak-olasz régiót a koronavírus-járvány első hulláma, a szervátültetések folyamatosak voltak” – mondta a professzor. A padovai központban új rekord született: a fennállása óta nem végeztek annyi szervátültetést, mint tavaly. Ebben az is közrejátszott, hogy Dél-Olaszországból sok szervet küldtek, mivel ott szüneteltek az operációk.

A szakember szerint a járvány elején mindenki tanácstalan volt: folytassák-e, vagy függeszték fel a műtéteket. Tavaly tavasszal sok centrum döntött úgy, hogy nem kockáztatja betegei életét, ezért inkább szüneteltették a beavatkozásokat. A dilemmát az okozta, hogy a szervátültetésen átesett betegek immunrendszerét mesterségesen gyengíteni kell, hogy ne lökje ki az idegen szervet. A koronavírus-fertőzés ellen viszont éppen az immunrendszer erősítésével lehet védekezni.

„Olaszországban azonban azt tapasztalták, hogy a szervátültetettek és nem transzplantáltak hasonló arányban haltak bele a fertőzésbe, vagyis nem volt különbség a két mortalitási ráta között” – mondta Langer doktor. Szerinte ez sok

európai centrumot arra ösztönzött, hogy ne hagyja abba a szervátültetéseket, Ausztriában is ez a döntés született.

Sőt 2020 májusában a bécsi központban egy magyar orvos, dr. Lang György végezte el a világ első tüdőátültetését koronavírus okozta roncs tüdő miatt egy aktív vírusfertőzött betegen. Langer professzor szerint a bécsi központban az volt az elv, hogy ha a Covid megtámadja a tüdőt, akkor a leállás helyett próbáljanak meg annyi életet megmenteni, amennyit csak lehet.

Bécsben született magyar siker

Tavaly júniusban a sikeres operációt elvégző Lang György azt mondta a [Válasz Online-nak adott interjújában](#), hogy az egészségügy terén Ausztria más utat választott, mint Magyarország. *„Nem csökkentette radikálisan a normál ellátást, és megtalálta azt a helyes arányt, hogy legyen elég egészségügyi kapacitás a vírusfertőzöttek számára, de a másik oldalon se halmozódjanak fel az ellátatlan betegek”* – mondta Lang György a lapnak. Azóta már hasonló ok miatt 14 további tüdőátültetést végeztek a bécsi centrumban.

Langer doktor arról is beszélt lapunknak, hogy a transzplantációs műtét-számok alakulását a centrumok egyéni döntései mellett az ország gazdasági körülményei, az egészségügyi infrastruktúra és a politikai döntések mind befolyásolták.

„Annyira komplex kérdés az, hogy hol miért csökkent vagy éppen nőtt a járvány alatt a műtétek száma, hogy nem lehet egyöntetű választ adni” – mondta a professzor, aki szerint egy donorriasztás során a szervet kioperáló és azt egy másik helyen beültető orvosokon kívül közel száz, jórészt diplomás ember közreműködésére van szükség. Értésíteni kell a várólistákon lévőket, vizsgálatokat kell elvégezni, a szervet gyorsan kell eljuttatni – sokszor légi úton – a megfelelő helyre; mindez óriási szervezési feladat és kihívás.

Csatlakozás az Eurotransplanthoz

Langer professzor szerint Magyarország ugyanakkor jól járt azzal, hogy 2012-2013-ban csatlakozott az Eurotransplanthoz, amely nyolc ország transzplantációs központjait, laboratóriumait és donorkórházait tömörítő kiszolgáló szervezet.

A csatlakozást követően körülbelül negyven százalékkal [több beavatkozás történik](#), mint a tagság előtt. *„Elsőként jelentősen megemelkedett az élő donoros veseátültetések száma, majd ezt követte az agyhalottakból származó szervek transzplantációinak szignifikáns emelkedése a vese, a szív, a hasnyálmirigy, majd*

a máj és végül a tüdő vonatkozásában. A többszervi donorok aránya a korábbi negyvenről hetven százalék fölé emelkedett” – mondta a szakember.

Ennek a szépen emelkedő trendnek szabott gátat a koronavírus-járvány. Az [Eurotransplant adatai szerint](#) több mint negyedével esett vissza a szervátültetések száma tavaly Magyarországon. Ezzel az eredménnyel – a nagyon kevés operációt végző Luxemburgot nem számítva – itthon csökkent a legnagyobb mértékben 2020-ban a transzplantációk száma az Eurotransplant tagállamai közül.

„Az, hogy több mint negyedével csökkent az elvégzett műtétek száma, a koronavírus-járványnak köszönhető, mivel a szervátültetésekhez nélkülözhetetlen donorjelentések az intenzív terápiás osztályoktól függenek” – mondta a Szabad Európának Vincze Balázs né, a Transzplantációs Alapítvány a Megújított Életekért kuratóriumi tagja.

A szervátültetések számának alakulása Magyarországon (db)

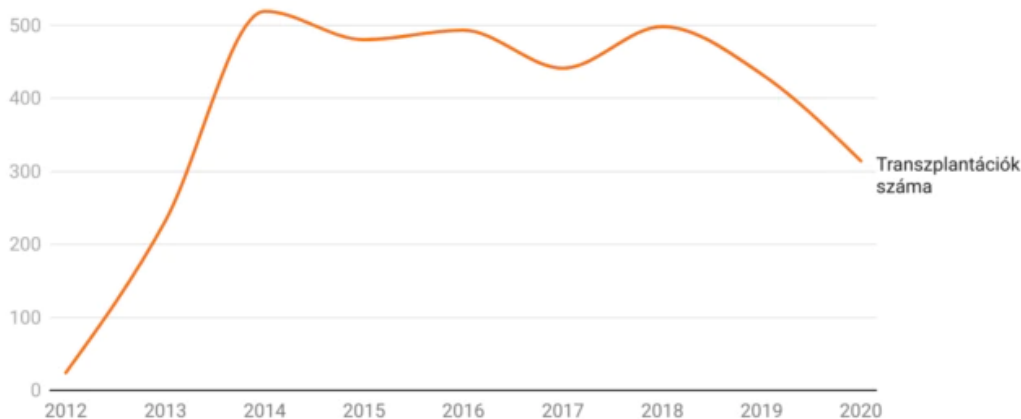

Chart: Szabad Európa • Source: Eurotransplant • Created with Datawrapper

Szabad Európa ()

Az élő donoros szervátültetések – vagyis amikor egy családtag vagy barát ajánlja fel az egyik szervét – száma nem csökkent, 2019-ben és 2020-ban is harminchárom ilyen operációt végeztek el. Az elhunyt donorból történt szervátültetések száma azonban 403-ról 284-re csökkent Magyarországon, ami közel harmincszázalékos visszaesés.

Éppen ez az utóbbi adat mutatja meg azt, hogy az intenzív osztályoknak milyen megerőltetést jelentettek a koronavírus-járvány okozta megbetegedések, de ezen túlmenően az is probléma volt, hogy a járvány kitörésekor, 2020. márciustól júniusig csak sürgős esetben, külön miniszteri engedéllyel végezhettek szervátültetést Magyarországon.

Túlterhelt intenzív osztályok

Vincze szerint az intenzív terápiás osztályok olyan szinten le voltak terhelve, hogy a szervátültetésekre már kevesebb kapacitás jutott. A szervátültetésekkel

kapcsolatban az Országos Vérellátó Szolgálatnak (OVSZ) részletes adatai vannak. Az intézmény honlapján fellelhető statisztikák szerint 37 százalékkal, a **2019-es 252-ről** 158-ra **csökkent** tavaly a donorbejelentések száma, vagyis az intenzíven dolgozó orvosok ennyivel kevesebb agyhalottat jelentettek. A legfrissebb, negyedéves adatok szerint a trend nem állt meg, a 2020 első három hónapjában még **43 donorjelentés történt**, idén ugyanebben az időszakban **már csak 32**.

„A járvány miatt, egyébként érthető okokból, minden rendelkezésre álló eszközt és szakembert olyan szinten igénybe vett a Covid-ellátás, hogy a szervátültetésekkel kapcsolatos tevékenység háttérbe szorult” – mondta Vincze Balázsné. Az, hogy a donorjelentéseknél kisebb arányban mérséklődött a szervátültetések száma, annak köszönhető, hogy az Eurotransplant-tagság miatt a magyar betegek külföldről is kaptak szerveket.

Dobogós helyen Magyarország

Az Eurotransplantnak nyolc tagja van. Az adatok szerint Luxemburgban csökkent az elhunyt donoros átültetések száma a legnagyobb mértékben, 35,3 százalékkal. A hercegségben nagyon kevés műtétet végeznek, emiatt igen hullámzó a statisztikai adat. Ez a szám úgy jött ki, hogy 17-ről 11-re csökkent a műtétek száma, de volt olyan év is, amikor ötven százalékkal emelkedett a transzplantációk száma.

A második helyen Magyarország áll 29,5 százalékos visszaeséssel a 2019-es 403 műtét 2020-ra 284-re esett. Horvátország 25,9 százalékkal csökkent (286-ról 212-re), Belgium 18,1 százalékos (829-ről 679-re). Németország esetében 6,2 százalékkal csökkent a műtétek száma (3069-ről 2880-ra), Hollandia 4,6 százalék (768-ról 733-ra), Ausztriában pedig két százalékkal estek a műtétek száma (608-ról 596-ra). Szlovéniában 18,3 százalékkal több elhunyt donoros műtétet hajtottak végre, ott a szám 93-ról 110-re emelkedett.

Az Eurotransplant adatai szerint miközben Ausztriában **811 fővel nőtt** tavaly a várólista, Magyarországon csak **461 beteg került fel** a listára. Ahhoz, hogy valaki várólistára kerüljön, nagyon sok vizsgálatot el kell végezni, de ezek a kivizsgálások is akadoztak. Lényegében a vizsgálatig sem jutottak el az emberek. A civil szervezet kurátora szerint a koronavírus-járványtól függetlenül Magyarországon viszonylag kevés szervátültetést végeznek ahhoz képest, hogy hány esetben fordul elő a betegeknek visszafordíthatatlan agyhalál. Éves szinten mintegy 140 ezer ember hal meg Magyarországon, azonban az agyhalál előfordulása nagyon ritka, ötszáz és ezer közé tehető évente.

Magyarországon a szervadományozásra vonatkozóan a feltételezett beleegyezés elve érvényesül, vagyis ha valaki életében **nem tiltakozott írásban** az ellen, hogy szerveit halála esetén szervátültetési célokra felhasználják, akkor feltételezhető,

hogy beleegyezik. Vagyis alapesetben bárkiből lehet donor, ha valaki nem szeretné ezt, arról külön, írásban kell nyilatkozatot tennie.

Nincs kultúrája a szervadományozásnak

Vincze Balázné szerint még mindig nincs kultúrája a szervadományozásnak Magyarországon, ennek oka a nem megfelelő és elegendő tájékoztatás. „*Nehéz elfogadni a hozzátartozóknak azt, hogy agyhalott lett a szerettük. Érthető, hiszen látják, hogy mozog a mellkasa, meleg a keze, a teste, úgy néz ki, mintha élne, miközben már csak a gépek működtetik a szerveit*” – mondta.

A kurátor szerint sokan összekeverik az agyhalált és a kómát. „*Szinte mindenki olvasott olyan cikket, miszerint valaki egy vagy tíz év után felébredt a kómából. Azt gondolják, hogy ez a szerettükkel is megtörténhet. Ezekben az esetekben azonban nem kómáról van szó, hanem agyhalálról, vagyis a szerettük pontosan annyira halott, mint a szívhalott, csak ebben az esetben a gépek működtetik a testét*” – mondta.

A jogszabályok szerint három különböző szakterületen dolgozó orvos szakvéleménye alapján lehet csak valakit agyhalottnak nyilvánítani, amennyiben a beteg állapota nem visszafordítható.

Ha ez megtörténik, a páciens a gépeken marad, és a szerveket kioperáló orvoscsapat megérkezéséig működtetik a testet. A szerveket megvizsgálják, és összevetik a hazai várólistán lévő betegek adataival. Vincze Balázné szerint ha van egyezés, értesítik a szoba jöhető pácienseket, és kikérdezik, volt-e beteg az elmúlt időszakban, kapott-e antibiotikumot, mikor volt utoljára kontrollvizsgálaton stb.

A legjobban megfelelő páciens kapja meg a szerveket. Ha Magyarországon nincs olyan fokú egyezés, amely indokolná a műtétet, a szervet az Eurotransplanton keresztül felajánlják egy külföldön élő betegnek.

Nemcsak a hozzátartozóknak nehéz elfogadniuk a szerettük de facto halálhírét, hanem az orvosoknak sem egyszerű, hiszen nincs jogszabályi kényszer, a jóindulatukon és az egyéni hozzáállásuktól függ, hogy jelentik-e az agyhalottat, vagyis a potenciális donort a központnak.

Vincze Balázné szerint nagyon nehéz egy családtag elvesztését elfogadni, a másik oldalon azonban rengeteg gyermek és felnőtt vár arra, hogy egészséges szerveket kapjon. „*Fontos lenne, ha a közvélemény többet tudna arról, hogy mennyi életet lehet megmenteni a transzplantációnak köszönhetően*” – mondta. A szakirodalom szerint szerencsés esetben egy agyhalott ember hat másik életet menthet meg.

